

TÁJÉKOZTATÓ*
*az államháztartás központi alrendszerének
2019. szeptember végi helyzetéről*

2019. október

* Az államháztartás központi alrendszerének havonkénti részletes adatai megtalálhatók a Magyar Államkincstár honlapján (<http://www.allamkincstar.gov.hu>).

ÖSSZEFOGLALÁS

A legfrissebb államháztartási adatokból kiderül, hogy a költségvetés helyzete stabil, így a 2019. év egészére kitűzött európai uniós módszertan szerinti 1,8 százalékos GDP-arányos hiánycél továbbra is teljesíthető. A reálgazdasági folyamatok – kiemelten az első két negyedév 5 százalék feletti GDP-növekedése, a keresetek emelkedése, és az, hogy a munkanélküliség a nyári hónapokban már 3,4 százalékra csökkent – biztosítják a költségvetés egyensúlyát.

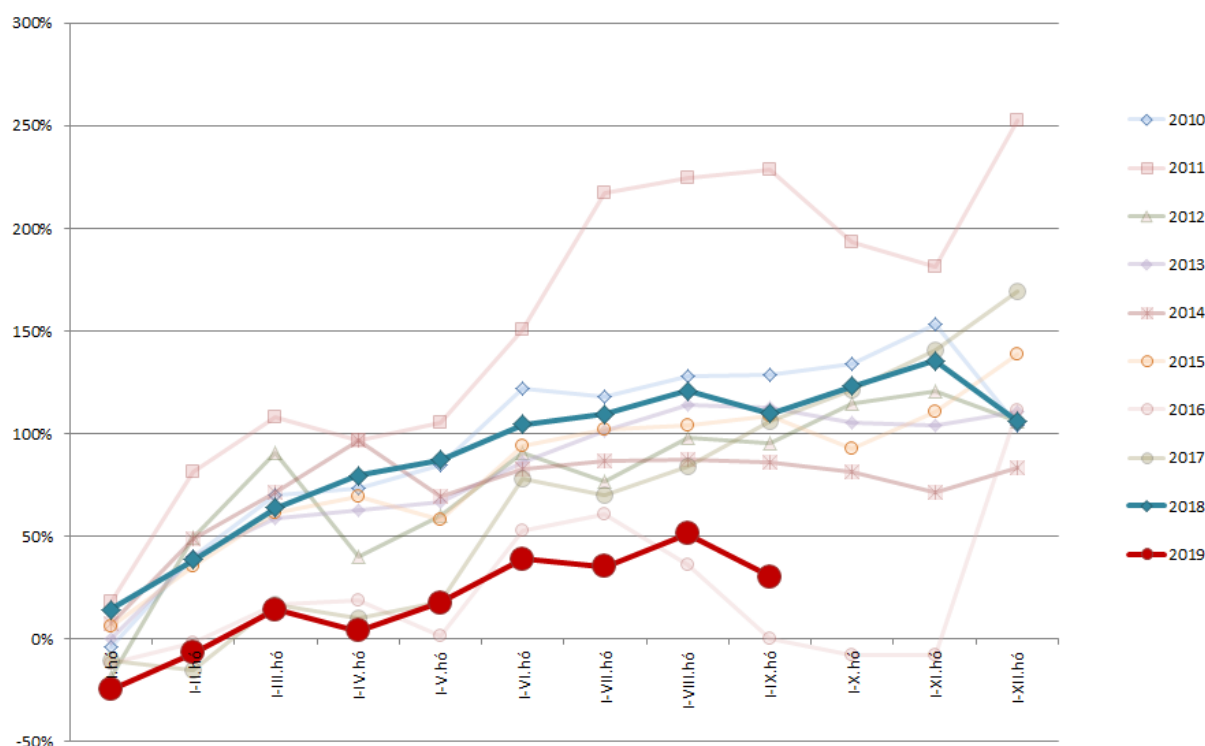
A kormány eredményes gazdaságpolitikája annak ellenére biztosítja a költségvetés egyensúlyát, hogy idén nyáron a vállalkozások és a gyermekes családok támogatása tovább nőtt. A gazdaságvédelmi akcióterv egyik elemeként 2019. július 1-jétől további 2 százalékponttal, 19,5%-ról 17,5%-ra csökkent a szociális hozzájárulási adó, amely tovább mérsékli a vállalkozások adóterheit. A kormány családvédelmi akciótervében foglalt intézkedések nagy része – például a babaváró támogatás, valamint a nagycsaládosok személygépkocsi-szerzési támogatása – július elsejétől indult.

Idén szeptember hónapban a központi alrendszer többlete 207,2 milliárd forint volt, 2019. január 1-jétől szeptember végéig összesítve az államháztartás központi alrendszere 303,6 milliárd forintos hiánnyal zárt. 2019 szeptemberében 464,4 milliárd forint uniós bevétel érkezett a költségvetésbe, ezzel az év első kilenc hónapjában összesen 931,7 milliárd forint európai uniós támogatás folyt be a költségvetésbe. 2019. szeptember végéig az uniós kiadások megközelítették az 1077,4 milliárd forintot.

A költségvetés bevételi oldalán szeptember végéig az általános forgalmi adóból az éves előirányzat, vagyis a 2019 egészére tervezett bevétel 77,5 százaléka, a személyi jövedelemadóból az éves előirányzat 75,2 százaléka, míg szociális hozzájárulási adóból és a nyugdíj-, egészségbiztosítási és munkaerő-piaci járulékokból az éves előirányzat 73,5 százaléka teljesült.

2019 első kilenc hónapjában a hazai fejlesztési kiadások közül továbbra is jelentős nagyságrendet képviseltek a kiemelt közúti projektekre, a Modern Városok Programra, a közúthálózat felújítására, a vasúthálózat fejlesztésére fordított, továbbá a Beruházás ösztönzési célú előirányzat terhére és a Magyar Falu Program alprogramjainak támogatására kifizetett összegek.

**A központi alrendszer egyenlege
az előirányzat százalékában**

Az államháztartás központi alrendszerének 2019. szeptember végi főbb pénzforgalmi adatai a következők:

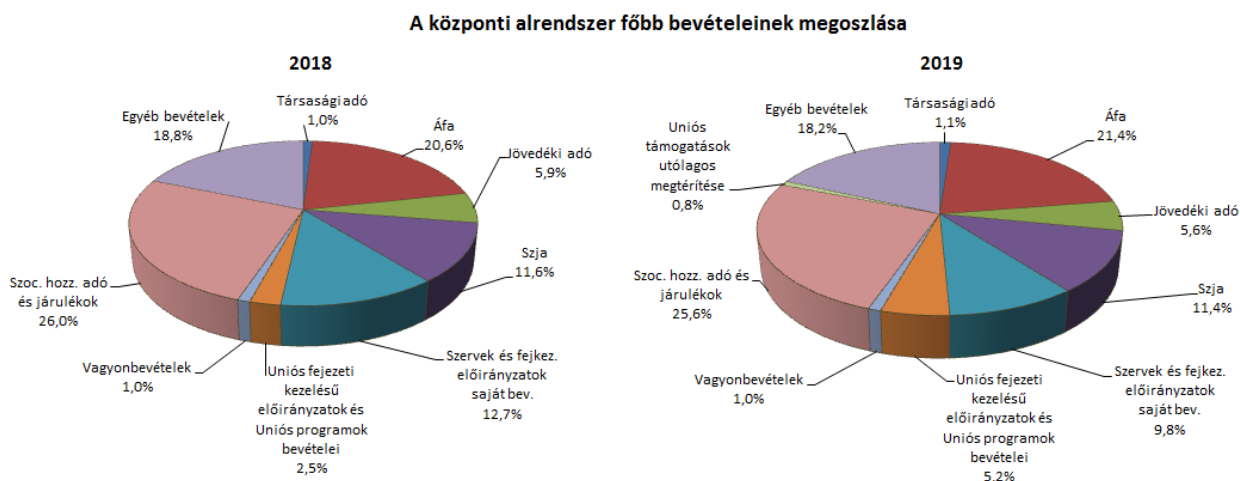
	2018. évi tény milliárd forintban (1)	2018. I-IX. hó tény milliárd forintban (2)	tény=100% Index (%) (2/1)	2019. évi törvényi előirányzat milliárd forintban (1)	2019. I-IX. hó tény milliárd forintban (2)	előirányzat=100% Index (%) (2/1)
Központi költségvetés egyenlege	-1 375,5	-1 542,9	112,2	-985,7	-324,8	33,0
bevétel:	13 645,7	9 234,1	67,7	13 077,9	10 713,4	81,9
kiadás:	15 021,2	10 777,0	71,7	14 063,6	11 038,2	78,5
Elkülönített állami pénzalapok egyenlege	7,6	24,4	321,1	-12,7	68,5	
bevétel:	574,0	376,6	65,6	609,4	471,2	77,3
kiadás:	566,4	352,2	62,2	622,1	402,7	64,7
Társadalombiztosítási alapok egyenlege	-83,7	22,0		0,0	-47,3	
bevétel:	5 702,8	4 254,9	74,6	5 893,1	4 359,2	74,0
kiadás:	5 786,5	4 232,9	73,2	5 893,1	4 406,5	74,8
Egyenleg összesen	-1 451,6	-1 496,5	103,1	-998,4	-303,6	30,4
bevétel:	19 922,5	13 865,6	69,6	19 580,4	15 543,8	79,4
kiadás:	21 374,1	15 362,1	71,9	20 578,8	15 847,4	77,0

I.

A KÖZPONTI ALRENDSZER PÉNZÜGYI FOLYAMATAINAK ALAKULÁSA

1. A FŐBB BEVÉTELEK

A központi alrendszer 2019. szeptember végi 15 543,8 milliárd forint összegű bevételei az előző év azonos időszakához képest 1678,2 milliárd forinttal, 12,1%-kal magasabb összegben alakultak. Ezen belül kiemelhető, hogy növekedtek az általános forgalmi adóból, a személyi jövedelemadóból, a jövedéki adóból és a társasági adóból, valamint a szociális hozzájárulási adóból és a biztosítottak által fizetett nyugdíj-, egészségbiztosítási és munkaerő-piaci járulékokból származó bevételek. Mindezek mellett magasabb összegben teljesültek az uniós programok bevételei, az uniós támogatások utólagos megtérítése, valamint a kamatbevételek is.

A bevételek közül a **társasági adó** mérlegsoron az év első kilenc hónapjában 175,7 milliárd forint realizálódott, amely az előző év azonos időszakának bevételét 40,2 milliárd forinttal haladta meg. A bevétel előző évihez viszonyított felülteljesülését a magasabb adóelőleg-kötelezettségek, valamint a bevallás benyújtásával egyidejűleg visszaigényelhető adó alacsonyabb összege okozza, amit részben ellensúlyozott a 2018. évi adóelőleg-kiegészítést érintő rendelkezések 2019 januárjára történő áthúzódásához kötődően megemelkedett kiutalás.

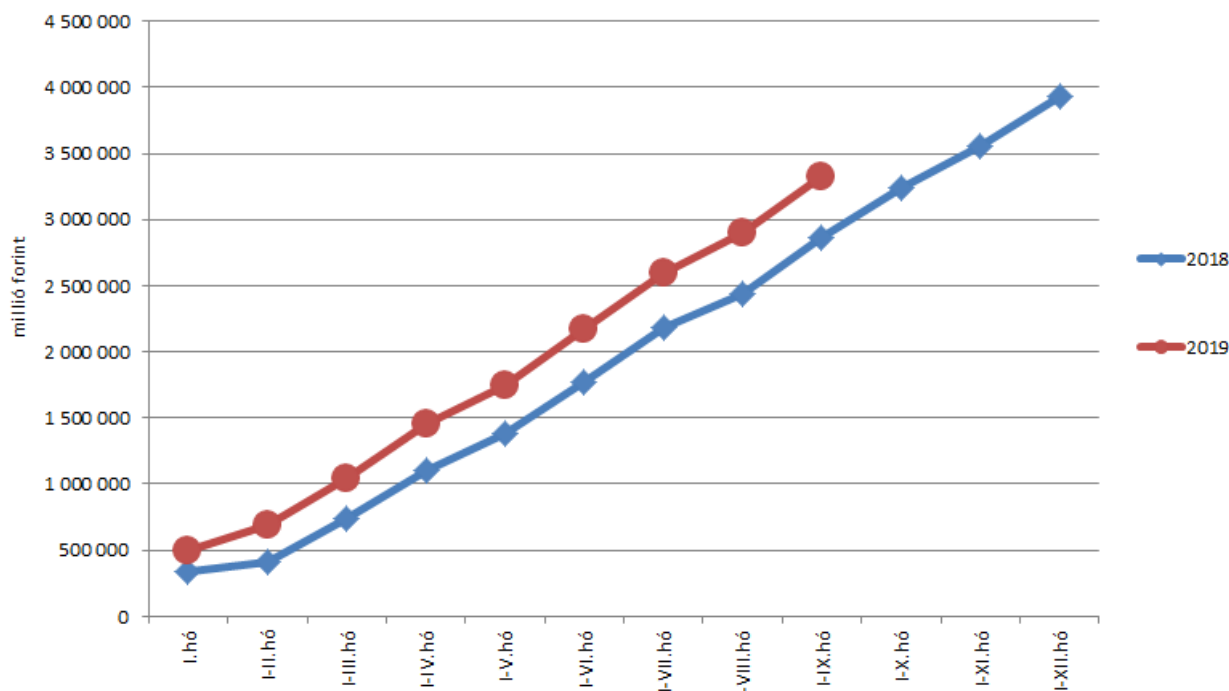
Az **egyéb központosított bevételekből** szeptember végéig összesen 405,8 milliárd forint bevétel teljesült, amely a törvényi előirányzat 78,9%-ának felel meg. Ezen belül kiemelendő az elektronikus útdíj 157,7 milliárd forintot kitevő összege.

Egyéb központosított bevételek alakulása (millió forint)

Megnevezés	2018. I-IX. hó	2019. I-IX. hó	Eltérés	
			millió forint	%
Rehabilitációs hozzájárulás	68 151,6	75 648,4	7 496,8	111,0
Környezetvédelmi termékdíjak	42 946,4	45 390,4	2 444,0	105,7
Vízkeszletjárulék	9 288,7	9 272,8	-15,9	99,8
Hulladéklerakási járulék	10 266,0	12 079,2	1 813,2	117,7
Elektronikus útdíj	134 772,4	157 737,1	22 964,7	117,0
Korkedvezmény-biztosítási járulék	5,8	7,5	1,7	129,3
Időalapú útdíj	54 280,7	59 706,1	5 425,4	110,0
Bírságok és függő tételek	37 578,4	37 810,2	231,8	100,6
Egyéb tételek összesen	7 778,0	8 178,7	401,7	105,2
Összesen	365 068,0	405 830,4	40 762,4	111,2

Az év első kilenc hónapjában az **általános forgalmi adóból** 3325,2 milliárd forint bevétel keletkezett a költségvetésnek, ami az egy évvel korábbi bevételt 466,2 milliárd forinttal haladta meg. A befizetések és a kiutalások alakulása a következők szerint változott:

Általános forgalmi adó

Általános forgalmi adó bevétel alakulása (milliárd forint)

Megnevezés	2018. I-IX. hó	2019. I-IX. hó	Eltérés	
			Mrd Ft	%
Befizetés	5069,8	5619,0	549,2	110,8
Kiutalás	2210,8	2293,8	83,0	103,8
Egyenleg	2859,0	3325,2	466,2	116,3

A belföldi, az import és dohánytermékek utáni áfabevétel egyaránt növekedett. A belföldi befizetések növekedése elsősorban a kereskedelemhez és a feldolgozóiparhoz köthető. A dohánytermékek utáni bevételek előző évhez viszonyított növekedését elsősorban a magasabb cigarettaforgalom, a 2018. szeptemberi és a 2019. januári és júliusi adómérték-emelés határozza meg. Az import utáni befizetések növekedésének háttérében a forgalom bővülése áll. Az előző évhez képest a kiutalások növekedését mérsékli az adózási minősítéshez köthető kiutalási határidők 2018. év eleji változása.

A **jövedéki adóból** származó bevétel az év első kilenc hónapjában 864,1 milliárd forintot tett ki, amely 43,2 milliárd forinttal magasabb az egy évvel korábbi bevételnél. A bevételek megoszlása a következők szerint alakult:

Jövedéki adó bevétel alakulása (milliárd forint)

Megnevezés	2018. I-IX. hó	2019. I-IX. hó	Eltérés	
			Mrd Ft	%
Üzemanyag jövedéki adó	486,4	509,0	22,6	104,6
Dohánygyártmány jövedéki adó	262,9	271,9	9,0	103,4
Egyéb termék jövedéki adó	71,2	68,7	-2,5	96,5
Import jövedéki adó és energiaadó	0,4	14,5	14,1	3625,0
Jövedéki adók összesen	820,9	864,1	43,2	105,3

Az üzemanyagok utáni bevétel növekedését elsősorban a magasabb üzemanyag-forgalom indokolja. A dohánytermékek utáni bevételek emelkedésének háttérében főként a nagyobb cigarettaforgalom és az adómérték-emelés áll. Az egyéb termékek esetében a bevételek csökkenésének háttérében a népegészségügyi termékadót érintő, 2019-től életbe lépő változásokhoz köthető készletezési hatás áll, amely a januári bevételeket növelte, míg a már magasabb adómértékkel adózó hónapok bevételeit csökkentette. A bevételek növekedéshez hozzájárult az is, hogy 2019. január 1-jétől az energiaadó a jövedéki adó soron szerepel.

A **pénzügyi tranzakciós illetékből** származó bevétel szeptember végéig 180,8 milliárd forintot tett ki, amely az egy évvel korábbi bevételnél 7,9 milliárd forinttal magasabb. A növekedés háttérében a pénzforgalmi szolgáltatók és a Kincstár egyaránt magasabb befizetése áll.

A **személyi jövedelemadó** államháztartási szintű bevétele az év első kilenc hónapjában 1775,9 milliárd forint volt, amely 168,7 milliárd forinttal magasabb az egy évvel korábbi összegnél. A bázisidőszaktól való eltérés oka a magasabb bérkiáramlás miatti

befizetésnövekedés. Az előző év azonos időszakához képest a befizetések és a kiutalások arányát a következő táblázat részletezi:

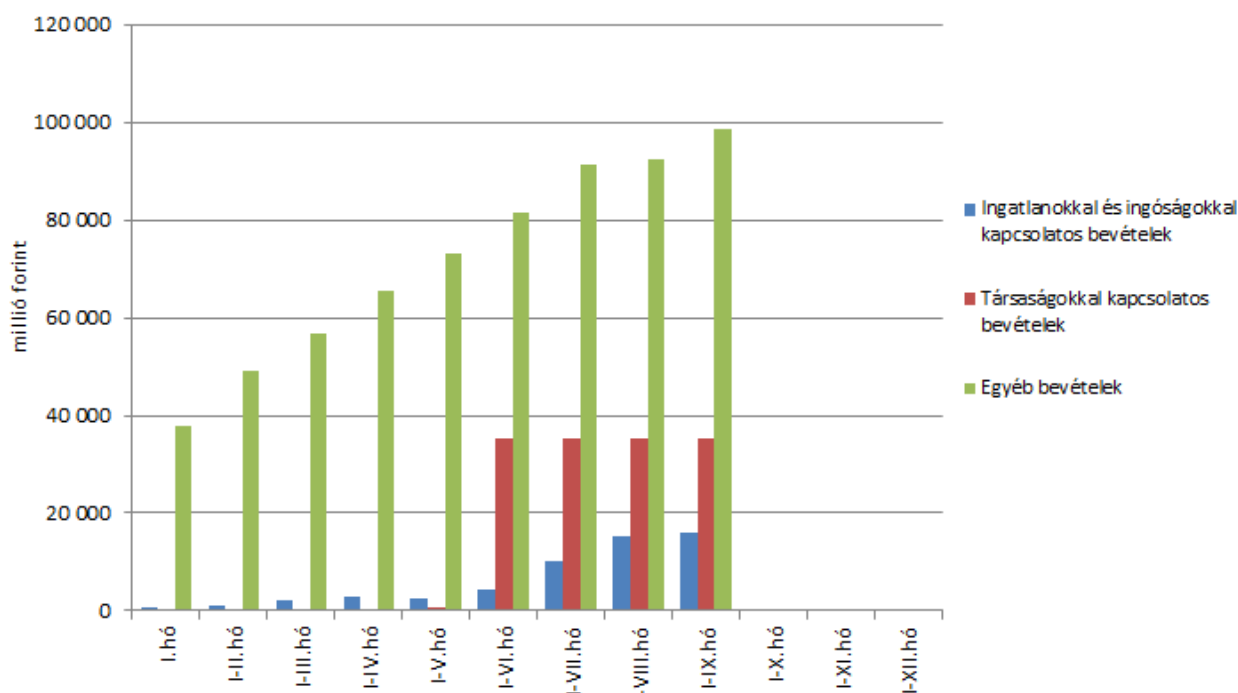
Személyi jövedelemadó bevétel alakulása (milliárd forint)

Megnevezés	2018. I-IX. hó	2019. I-IX. hó	Eltérés	
			Mrd Ft	%
Befizetés	1716,5	1907,3	190,8	111,1
Kiutalás	109,3	131,4	22,1	120,2
Egyenleg	1607,2	1775,9	168,7	110,5

A „**Központi Maradványalapba történő befizetések**” mérlegsorra, a költségvetési szervek és a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok terhére az év első kilenc hónapjában összesen 279,6 milliárd forint maradvány került befizetésre, amely 81,5 milliárd forinttal több, mint az előző év azonos időszakában.

Az **állami vagyonnal kapcsolatos befizetések** első kilenchiavi összege 149,8 milliárd forint volt, melynek meghatározó tételei a frekvenciahasználati jogosultság értékesítéséből származó befizetés, az osztalékbevételek, illetve a CO2-kvóták értékesítési bevételei voltak. A befizetések összetételét a következő diagram szemlélteti:

Állami vagyonnal kapcsolatos befizetések a 2019. évben

Az **uniós bevételek** főszabály szerint a XLII. A költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezetbe érkeznek, ezek kimutatására szolgál az „Uniós programok bevételei” mérlegsor, valamint az „Egyéb uniós bevételek” mérlegsor.

Az „**Uniós programok bevételei**” mérlegsoron 2019. szeptember végéig 799,8 milliárd forint bevétel keletkezett, mely az éves előirányzat 59,3%-os teljesítését jelenti.

A „**Egyéb uniós bevételek**” soron belül a vámbeszedési költség megtérítése 12,3 milliárd forintot tett ki szeptember végéig. Ez az összeg az éves előirányzat 82,2%-a, és 0,6 milliárd forinttal haladta meg a 2018. év azonos időszakában keletkezett bevételt. A vámbevétel túlteljesülésének háttérében az előzetesen vártnál nagyobb mértékben kiszabott vámösszeg áll. Az „**Uniós támogatások utólagos megtérítése**” soron a 2019. szeptember végéig 131,0 milliárd forint bevétel keletkezett, mely az éves előirányzat 109,2%-a.

A **szociális hozzájárulási adóból és járulékokból** származó szeptember végi bevételek alakulását a következő táblázat mutatja be:

A szociális hozzájárulási adóból és járulékokból származó bevételek alakulása (milliárd forint)

Megnevezés	2018. I-IX. hó	Az alap I-IX. havi bevételén belüli aránya (%)	2019. I-IX. hó	Az alap I-IX. havi bevételén belüli aránya (%)	Eltérés	
					Mrd Ft	%
Nyugdíjbiztosítási Alap	2 429,8	97,1	2 489,6	98,2	59,8	102,5
Egészségbiztosítási Alap	1 030,7	58,8	1 274,8	69,9	244,1	123,7
Nemzeti Foglalkoztatási Alap	146,9	55,8	212,1	60,9	65,2	144,4
Összesen	3 607,4		3 976,5		369,1	110,2

A Nyugdíjbiztosítási Alap 2019. I-IX. havi bevételeinek döntő része, 98,2%-a a szociális hozzájárulási adóból és járulékokból származik. Az e jogcímenek elszámolt 2489,6 milliárd forint 2,5%-kal, 59,8 milliárd forinttal haladta meg az előző év azonos időszakának bevételeit. A szociális hozzájárulási adó Nyugdíjbiztosítási Alapot megillető hányada a 2018. évi 79,5%-ról 70,22%-ra csökkent, így a tárgyévi magasabb teljesítés a megosztási arány csökkenésének és a keresetkiáramlás jelentős növekedésének egymást ellensúlyozó eredménye. A szociális hozzájárulási adó mértéke 2019. július 1-jétől 19,5%-ról 17,5%-ra csökkent.

A biztosítottak által fizetendő nyugdíjjárulék mértéke a 2019. évben változatlanul 10%, a munkaviszonyban foglalkoztatott saját jogú nyugdíjas munkavállalók a tárgyévben mentesülnek a fizetési kötelezettség alól. E bevételi jogcímet nem érinti a megosztási arány változása, így az I-IX. hónapban 104,1 milliárd forinttal magasabb összegben, 10,6%-kal nagyobb volumenben teljesült a tavalyi év azonos időszakához képest. A jelentős mértékű járulékbevétel-növekedés oka a 2019. első félévben tapasztalt 110,6%-os mértékű átlagkereset-növekedés, ami magában foglalja a minimálbér és a garantált bérminimum emelkedésének hatását is.

Az **Egészségbiztosítási Alap** esetében a **szociális hozzájárulási adóból és járulékokból** származó I-IX. havi bevétel az alap összes bevételének 69,9%-át tette ki. A 2019. szeptember végi szociális hozzájárulási adó- és járulékbévételek (1274,8 milliárd forint) 23,7%-kal, 244,1 milliárd forinttal haladták meg az előző év azonos időszakának a

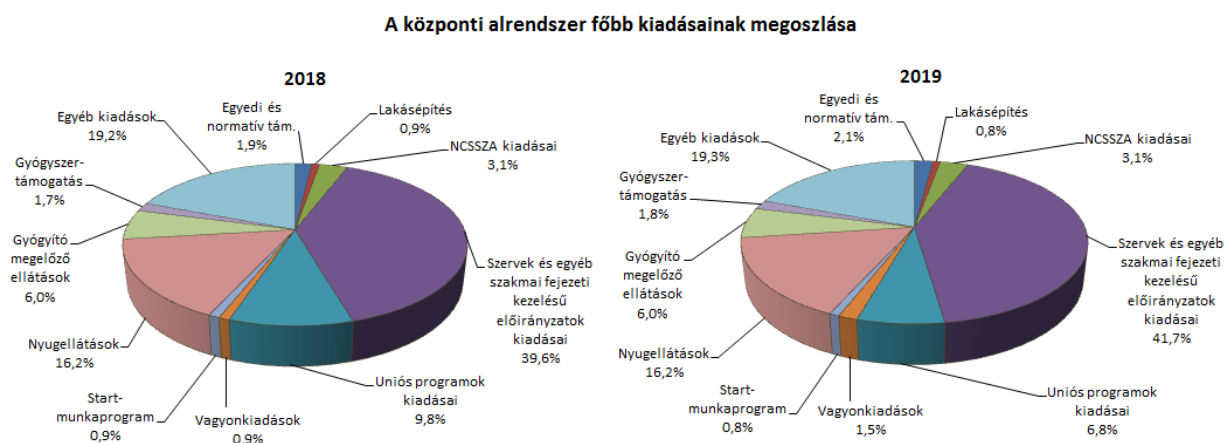
bevételeit. A tárgyévi magasabb teljesítés oka, hogy a szociális hozzájárulási adó Egészségbiztosítási Alapot megillető hányada a 2018. évi 20,5%-ról 27,31%-ra emelkedett. A bevételek emelkedéséhez hozzájárult még a növekvő bruttó keresetkiáramlás. A biztosított egészségbiztosítási járulék mértéke a 2019. évben változatlanul 7%. Az első kilenc hónapban a szociális hozzájárulási adóból és járulékokból származó bevételek az éves törvényi előirányzat 73,5%-át tették ki.

A szociális hozzájárulási adó megfizetett összegének 2,47%-a **Nemzeti Foglalkoztatási Alapot** (NFA) illeti meg, melyből szeptember végéig 48,9 milliárd forint bevétel folyt be. 2018-ban e címen nem származott bevétel, mivel a szociális hozzájárulási adóból az NFA nem részesült. Az egészségbiztosítási és munkaerő-piaci járulék NFA-t megillető hányada 163,2 milliárd forint lett, mely 16,3 milliárd forinttal haladta meg az előző év azonos időszakának értékét.

Az I-IX. hónapban az Egészségbiztosítási Alap összes bevételének 2,3%-a származott az **egészségügyi hozzájárulásból**, ez az alapnak 41,4 milliárd forint bevételt jelentett. 2019 szeptember végéig az egészségügyi hozzájárulásból származó bevétel 93,2 milliárd forinttal maradt el az előző év azonos időszakának a bevételétől. A tárgyévi alacsonyabb teljesítés oka, hogy az egészségügyi hozzájárulás adónem beolvadt a szociális hozzájárulási adóba, ennek hatása a pénzforgalomban 2019 februárjától már érzékelhető.

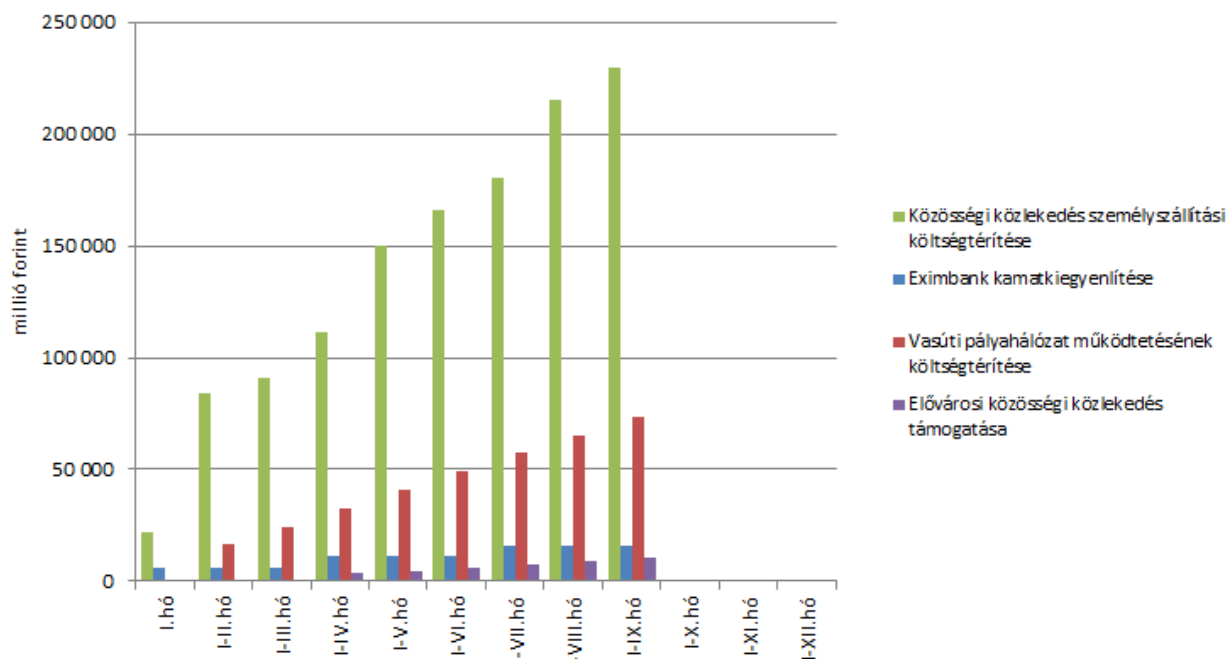
2. A FŐBB KIADÁSOK

A központi alrendszer 2019. szeptember végi 15 847,4 milliárd forint összegű kiadásai 485,3 milliárd forinttal, 3,2%-kal haladták meg az elmúlt év azonos időszakának teljesítését. Magasabban alakultak a 2018. év azonos időszakához képest – többek között – a költségvetési szervek kiadásai, az egyéb szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásai, az EU költségvetéséhez történő hozzájárulás, az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások, valamint a nyugellátásokra fordított összegek. Az uniós kiadások viszont mérséklődtek az előző évi szeptember végi kiadásokhoz képest.

Az **egyedi és normatív támogatásokra** fordított kiadások az év első kilenc hónapjában 330,0 milliárd forintot tettek ki, amely összességében 13,9%-kal haladta meg az előző év azonos időszakának teljesítési értékét. Az eltérés alapvetően a vasúti és az autóbuzos személyszállítási költségtérítések magasabb összegű kifizetéseire vezethetőek vissza. A kiadások meghatározó tételeit jelentő közösségi közlekedés személyszállítási és vasúti pályahálózat-működtetési költségtérítés, valamint az elővárosi közösségi közlekedés támogatása kapcsán közszolgáltatási szerződésekben, az Eximbank Zrt. részére nyújtott kamatkiegyenlítés esetében pedig jogszabályban meghatározott ütemezés alapján fizet az állam. A főbb tételek alakulását a következő diagram szemlélteti:

Egyedi és normatív támogatások a 2019. évben

A lakásépítési támogatásokra fordított kiadások szeptember végéig 127,9 milliárd forintot tettek ki, ami 4,8 milliárd forintra alacsonyabb a 2018. év azonos időszakához viszonyítva. Az eltérést elsősorban az előleg-igénybevételi szabályok változása magyarázza, egyes bankok a kéthavi előlegelszámolásról át kellett térjenek a havi elszámolásra, így a lehívások mellett visszafizetés is keletkezett. Ezenfelül a kifizetéseket a lakástakarék-pénztári megtakarítások után fizetett állami támogatások összegének emelkedése és az árfolyam- és a referenciahozamok, valamint a további konstrukciókat igénybe vevők létszámának alakulása is befolyásolta.

A Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Alap a családi támogatásokat, a korhatár alatti ellátásokat, a jövedelempótló és jövedelemkiegészítő szociális támogatásokat, valamint a különféle jogcímen adott térítéseket tartalmazza. A főbb támogatásokat a következő táblázat részletezi:

Megnevezés	2018. I-IX. hó	2019. I-IX. hó	Eltérés	
			Mrd Ft	%
Családi támogatások	303,3	300,1	-3,2	98,9
<i>Ebből:</i>				
<i> családi pótlék</i>	232,8	233,3	0,5	100,2
<i> gyermekgondozást segítő ellátás</i>	47,3	44,1	-3,2	93,2
<i> gyermeknevelési támogatás</i>	8,7	8,2	-0,5	94,3
<i> életkezdesi támogatás</i>	5,8	5,9	0,1	101,7
Korhatár alatti ellátások	69,5	69,1	-0,4	99,4
<i>Ebből:</i>				
<i> korhatár előtti ellátás és táncművészeti életjáradék</i>	13,6	15,2	1,6	111,8
<i> szolgálati járandóság</i>	55,9	53,9	-2,0	96,4
Jövedelempótló és jövedelemkiegészítő szociális támogatások	93,0	104,0	11,0	111,8
<i>Ebből:</i>				
<i> járásai szociális feladatok ellátása</i>	45,3	57,4	12,1	126,7
<i> fogyatékosági támogatás és vakok személyi járadéka</i>	26,2	26,5	0,3	101,1
<i> politikai rehabilitációs és más nyugdíj-kiegészítések</i>	11,6	10,6	-1,0	91,4
Különbféle jogcímen adott térítések	17,2	18,4	1,2	107,0
<i>Ebből:</i>				
<i> közgógyellátás</i>	11,8	12,9	1,1	109,3
Összesen	483,0	491,6	8,6	101,8

A **családi támogatásokra** idén szeptember végéig összesen 300,1 milliárd forintot fordítottak, amely a 2018. évi első kilenchről 3,2 milliárd forinttal maradt el. Ezt döntő részben a gyermekgondozást segítő ellátásra kifizetett összegnek az előző év azonos időszakához viszonyított mérséklődése magyarázza, melynek hátterében az áll, hogy a kisgyermeket nevelők közül többen szereznek jogosultságot a biztosítási alapú és a gyermekgondozást segítő ellátásnál magasabb összegű gyermekgondozási díjra. Megemlíthető, hogy a családtámogatási törvény végrehajtási rendeletének megfelelően, az iskolakezdes megkönnyítése érdekében – hasonlóan az előző évhez – a családi pótlék, a gyermekgondozást segítő ellátás, a gyermeknevelési támogatás szeptemberben esedékes összege már augusztusban kifizetésre került az érintett családok részére.

A **korhatár alatti ellátásokra** 2019. szeptember végéig 69,1 milliárd forintot folyósítottak, mely 0,4 milliárd forinttal alacsonyabb az előző év azonos időszakában a célra kifizetett összegnél. Ebből korhatár előtti ellátásra és táncművészeti életjáradékra 15,2 milliárd forintot fordítottak, a szolgálati járandóságra kifizetett összeg pedig 53,9 milliárd forintot tett ki. Az adatok tartalmazzák ezen ellátások januárban végrehajtott emelésének (a nyugdíjakra vonatkozó szabályok szerint végrehajtott 2,7%-os emelés) hatását is.

Idén az első kilenc hónapban a **jövedelempótló és jövedelemkiegészítő szociális támogatásokra** kifizetett összeg 11,0 milliárd forinttal haladta meg az egy évvel korábbi kiadást. A jövedelempótló és jövedelemkiegészítő szociális támogatásokon belül a legnagyobb összeget (57,4 milliárd forint) a járási szociális feladatok ellátására fordították, amely közel 1,3-szerese az előző évi szeptember végi kifizetésnek. Ennek oka, hogy 2019. január 1-jétől az ápolási díj rendszere átalakult: a gyermeküket ápolók új ellátásra, a gyermekek otthongondozási díjára váltak jogosulttá, amelynek összege havi 100 000 forint, az ápolási díj összege pedig 15%-kal emelkedett. A fogyatékosági támogatásra 2019. szeptember végéig 26,5 milliárd forintot fizettek ki, januárban ezen ellátásoknál is sor került a 2,7%-os emelésre. Ez esetben is megemlíthető, hogy a fogyatékosági támogatásnál (és a megváltozott munkaképességűek keresetkiegészítésénél is) a szeptemberben esedékes ellátás már augusztusban kifizetésre

került. A politikai rehabilitációs és más nyugdíj-kiegészítéseknel, továbbá egyéb kisebb ellátásoknál (például mezőgazdasági járadék, házastársi pótlék) csökkenés látható, figyelemmel arra, hogy ezek kifutó jellegű ellátások.

A **különbéle jogcímen adott térítések** 2019. szeptember végi összege 1,2 milliárd forinttal volt magasabb, mint az előző év azonos időszakában. A térítéseken belül a legnagyobb összeget, 12,9 milliárd forintot a közgyógyellátásra fizették ki, meghaladva az előző évi szeptember végi teljesítést.

A **helyi önkormányzatok** 2019. évi feladataihoz a hatályos költségvetési törvény 728,9 milliárd forint állami támogatást biztosít, ami a 2018. évi 705,4 milliárd forintos eredeti törvényi előirányzatnál 23,5 milliárd forinttal magasabb. E többlet mintegy 60%-a szolgál fedezetül egyes kiemelt fejlesztési többletekre, közel 30%-a gyermekjóléti feladatok támogatására és további 10%-a működési feladatok ellátására fordítható az idei évben. A jelentősebb tételek alakulását a következő táblázat mutatja:

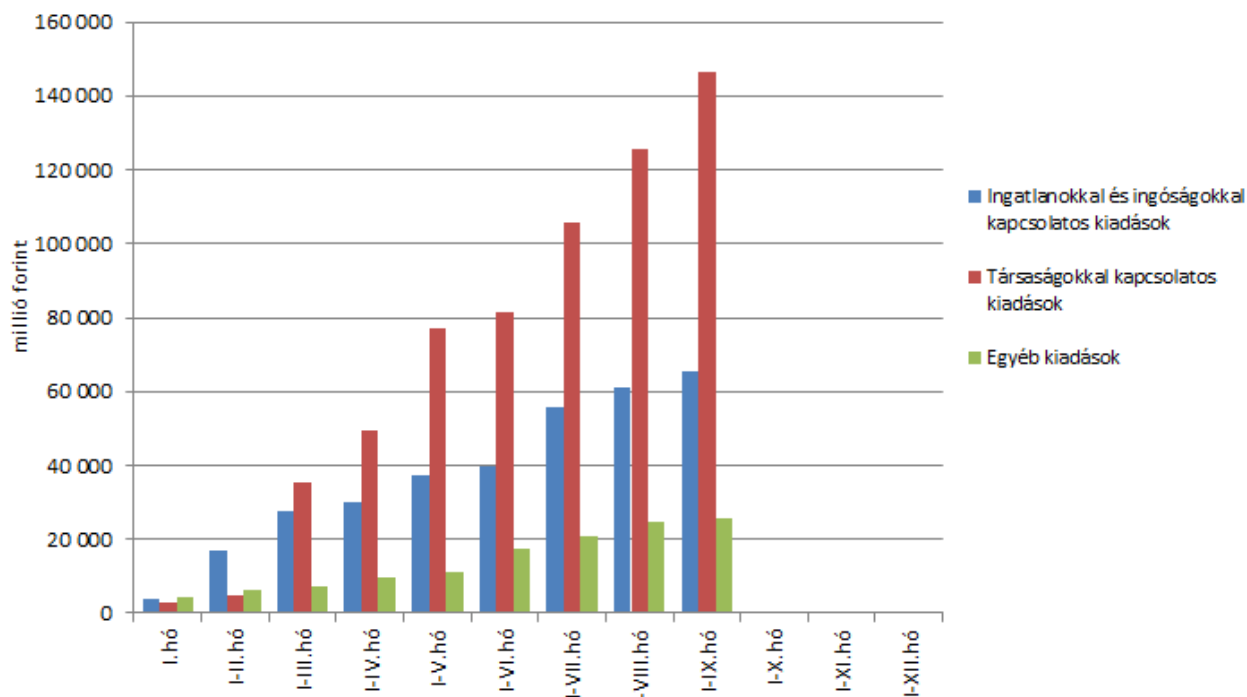
A helyi önkormányzatok támogatásának alakulása (milliárd forint)

Megnevezés	2018. I-IX. hó	2019. I-IX. hó	Eltérés	
			Mrd Ft	%
A helyi önkormányzatok általános működésének és ágazati feladatainak támogatása	453,4	466,9	13,5	103,0
<i>A helyi önkormányzatok működésének általános támogatása</i>	119,7	118,9	-0,8	99,3
<i>A települési önkormányzatok egyes köznevelési feladatainak támogatása</i>	135,8	138,5	2,7	102,0
<i>A települési önkormányzatok egyes szociális, gyermekjóléti és gyermekékeztetési feladatainak támogatása</i>	168,4	179,9	11,5	106,8
<i>A települési önkormányzatok kulturális feladatainak támogatása</i>	29,5	29,6	0,1	100,3
Helyi önkormányzatok kiegészítő támogatása	40,6	49,4	8,8	121,7
Év közben létrejött új jogcímelek kiadásai	60,1	71,0	10,9	118,1
Összesen	554,1	587,3	33,2	106,0

A „**Hozzájárulás az EU költségvetéséhez**” mérlegsoron 2019. szeptember végéig 308,6 milliárd forint kiadás teljesült, ami a törvényi előirányzat 87,7%-a, és a tervezettnél megfelelően alakult. E hozzájárulás 73,2 milliárd forinttal haladta meg a 2018. év azonos időszakában teljesített kiadást.

Az **állami vagyonnal kapcsolatos kiadások** szeptember végi összege 237,7 milliárd forint volt, amelynek nagyságrendjét a társasági vagyona fordított kifizetések határozták meg. A kiadások összetételét a következő grafikon mutatja:

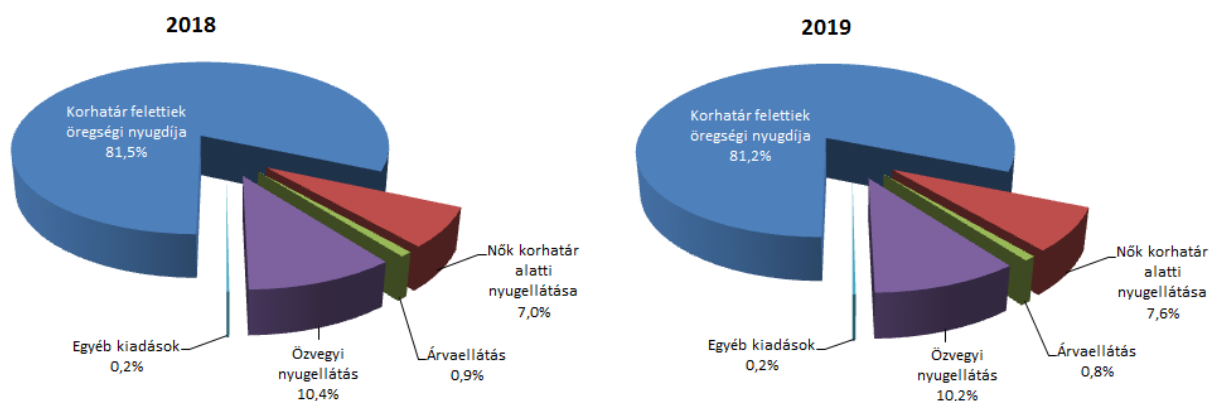
Állami vagyonnal kapcsolatos kiadások a 2019. évben

Az elkülönített állami pénzalapok kiadásai közül jelentősebb összeget tett ki a **Nemzeti Foglalkoztatási Alapból finanszírozott Start-munkaprogram** kiadása, mely szeptember végéig 124,9 milliárd forintban teljesült. E kiadás az előző év azonos időszakában teljesített összegtől 13,6 milliárd forinttal maradt el.

A társadalombiztosítás pénzügyi alapjain belül az I-IX. hónapban nagyságrendileg kiemelkedő tétel a **Nyugdíjbiztosítási Alapnál** a **nyugellátásokra** fordított 2562,9 milliárd forint. A nyugellátási kiadások ellátási jogcímeinek alakulását a következő ábra mutatja be:

Nyugellátási kiadások ellátási jogcímenként

2019. I-IX. hónapban a nyugellátásokra fordított kiadások kismértékben elmaradtak az éves törvényi előirányzat időarányos mértékétől. Ennek oka az előirányzat-felhasználás

éven belüli létszámalakulást követő hullámzó eloszlása. A korhatáremelés miatt az előző évnek csak az első felében tölthették be az arra jogosultak a törvény által 63,5 évben meghatározott öregségi nyugdíjkorhatárt, a második félévben új jogosultság nem keletkezett, így a korbetöltött nyugellátotti létszám a második félévben folyamatosan csökkent. 2019-ben az év egészében folyik nyugdíj-megállapítás, így a folyamatos létszámnövekedéssel összhangban a második félévben a kiadások jelentős növekedése várható. A nyugellátásokra fordított kifizetések tartalmazzák az év elején végrehajtott emeléseket, azaz a nyugdíjakba beépült januári 2,7%-os nyugdíjemelés összegét. A nyugdíjemelés mellett további kiadásnövelő hatása a nyugellátottak létszámának és a létszám összetételének a változása, az ún. cserélődési hatás. A nettó átlagkeresetek növekedésével összhangban az új ellátások magasabb összegben kerülnek megállapításra, az újonnan megállapított magasabb összegű nyugellátással rendelkezők aránya pedig nő az állományon belül. Az előző év azonos időszakához képest nyugellátásokra 78,4 milliárd forinttal, 3,2%-kal költött többet a költségvetés, ezen belül a korbetöltött öregségi nyugdíjakra 54,3 milliárd forinttal, a nők 40 éves szolgálati jogviszonyával igényelhető ellátásra 21,2 milliárd forinttal több pénz került kifizetésre.

Az **Egészségbiztosítási Alap** összes kiadásának 27,6%-át a **pénzbeli ellátásokra** fordított összeg adta. Az ellátások részletes bemutatását a következő táblázat tartalmazza.

**Az Egészségbiztosítási Alap pénzbeli ellátásokra fordított kiadásainak alakulása
(milliárd forint)**

Megnevezés	2018. I-IX. hó	2019. I-IX. hó	Eltérés	
			Mrd Ft	%
Pénzbeli ellátások	481,0	508,2	27,2	105,7
<i>Ebből:</i>				
<i>Rokkantsági, rehabilitációs ellátások</i>	213,1	208,8	-4,3	98,0
<i>Gyermekgondozási díj</i>	131,3	147,6	16,3	112,4
<i>Táppénz</i>	84,5	96,1	11,6	113,7

Az Egészségbiztosítási Alapon belül a legnagyobb kiadási előirányzatot képező **gyógyító-megelőző ellátásokra** kifizetett összeg 957,2 milliárd forint volt az első kilenc hónapban, ez 42,3 milliárd forinttal több, mint a bázisidőszak értéke. Az előző évhez viszonyított magasabb összegű kiadás meghatározó részben az összevont szakellátásnál, kisebb részben a háziorvosi ellátás, a művesekezelés és a betegszállítás területén jelentkező, valamint a béremeléssel összefüggő többletfinanszírozásból adódik (2019. július 1-jétől – az eredetileg 2019. november 1-jétől esedékes béremelés előrehozásával – átlagosan 8%-os bérfeljesztésben részesült mintegy 78 ezer egészségügyi szakdolgozó, valamint ezen időponttól az egészségügyi szakdolgozói bértábla hatálya alá tartozó több mint 4 ezer védőnő).

Gyógyszertámogatásra az év első kilenc hónapjában 282,3 milliárd forintot költött az egészségbiztosítás, mely 19,5 milliárd forinttal magasabb a 2018. évi I-IX. havi összegnél.

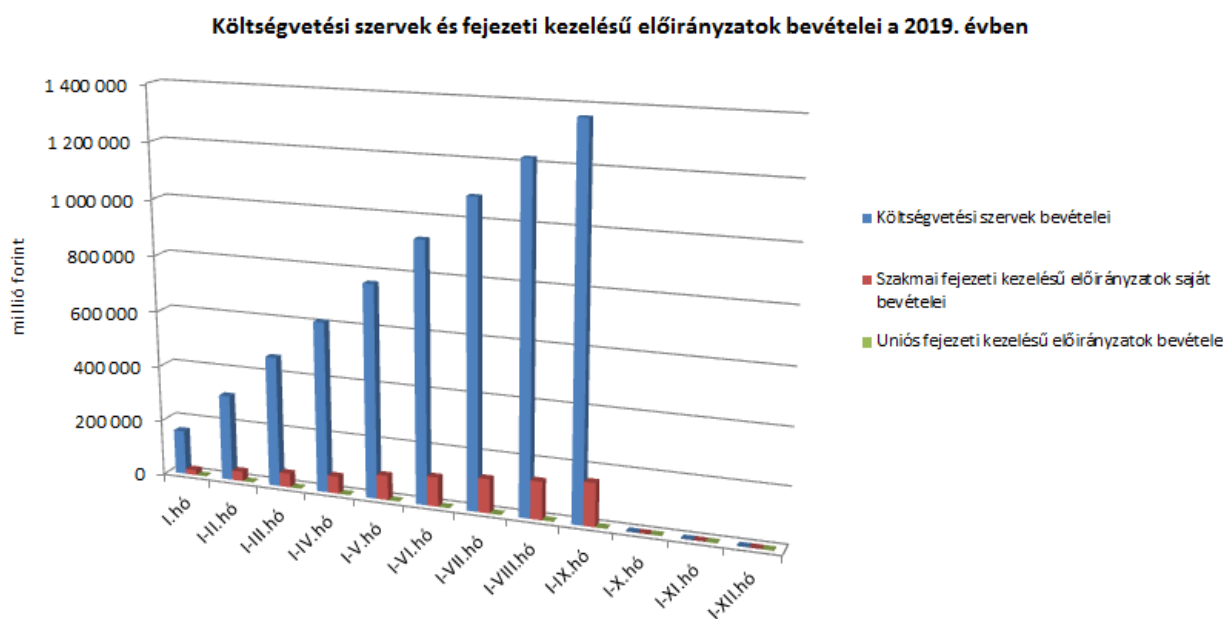
3. A KÖLTSÉGVETÉSI SZERVEK ÉS SZAKMAI FEJEZETI KEZELÉSŰ ELŐIRÁNYZATOK ALAKULÁSA

2019 első kilenc hónapjában a **költségvetési szervek bevételei** összesen 1361,5 milliárd forintot tettek ki, amely 14,7%-kal alacsonyabb a 2018. évi első kilenchravi bevételnél. Az intézmények bevételei közül a következő jelentősebb tételek emelhetők ki: 691,1 milliárd forint a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő által az egészségügyi intézményeknek utalt támogatás, valamint 105,2 milliárd forint a 2014-2020 közötti kohéziós politikai operatív programok előirányzat-felhasználási számlájáról közvetlenül érkezett bevétel, több intézmény részére, különböző projektek támogatási előlegeként. Ez utóbbi bevétel a tavalyi év azonos időszakában jóval magasabb volt, meghatározó részben ez magyarázza a két év első kilenchravi bevételei közötti eltérést.

A **szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok saját bevételei** 2019 első kilenc hónapjában 155,4 milliárd forintot tettek ki, mely 1,8%-kal alacsonyabb az előző év azonos időszakához képest. A bevételek közül kiemelhetők például az uniós fejlesztések operatív programjai előirányzat-felhasználási keretszámlájára visszautalt összegek.

Az „**Uniós fejezeti kezelésű előirányzatok bevétele**” mérleg soron szeptemberrel bezárólag 0,9 milliárd forint bevétel került elszámolásra, amely az éves előirányzat 7,9%-a.

A **2019. évi szeptember végi, együttesen közel 1518 milliárd forint összegű bevételek** megoszlását a következő grafikon szemlélteti:

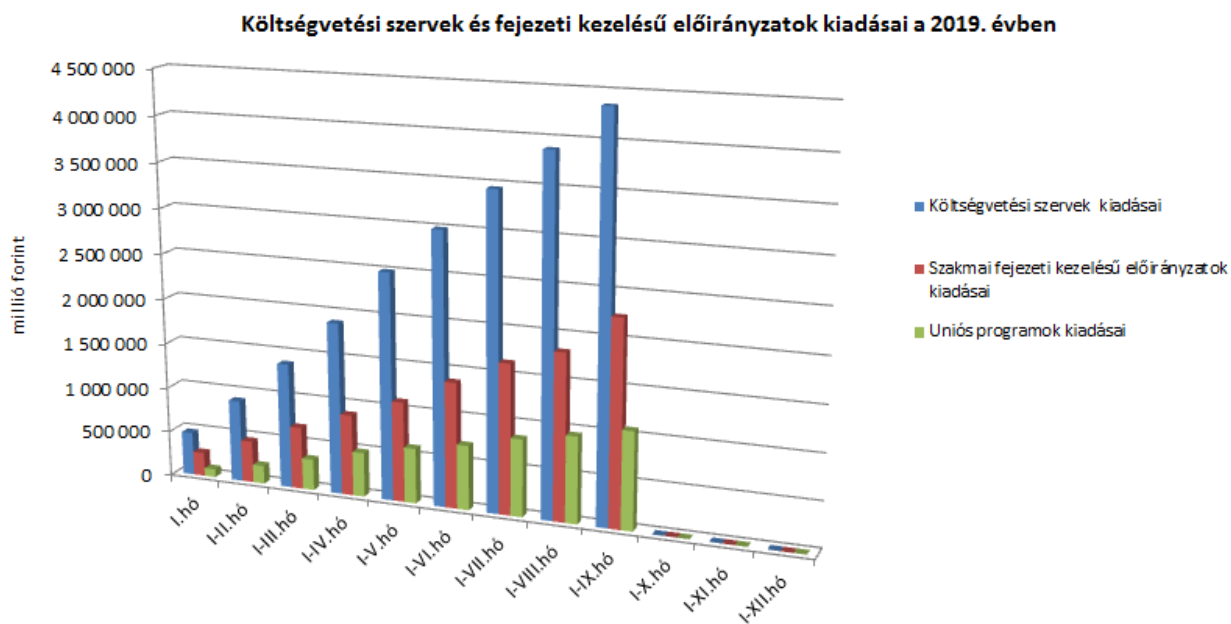

A **költségvetési szervek kiadásai** 2019 első kilenc hónapjában 4355,1 milliárd forintot tettek ki, amely 5,5%-kal haladta meg az előző év azonos időszakában teljesült kiadásokat. Az intézmények teljesítéséből 2440,8 milliárd forintot tett ki a személyi juttatásokra és szociális hozzájárulási adóra, valamint a munkaadókat terhelő járulékokra kifizetett összeg, mely 112,5 milliárd forinttal magasabb, mint az előző évi első kilenchiavi, e célú kiadás. Ezenkívül az alábbi nagyobb összegű kifizetések történtek: 85,1 milliárd forint a Honvédelmi Minisztérium Védelemgazdasági Hivatala Anyagellátó Raktárbázis Központnál, főként haditechnikai eszközök, helikopter és üzemeltetési anyagok beszerzésére, légi irányítási rendszerre, 53,7 milliárd forint a Honvédelmi Minisztérium Védelemgazdasági Hivatala központi költségvetéséből a Gripen repülőgépek bérleti díjára és szolgáltatások kifizetésére, 30,6 milliárd forint a „Küldépviseletek igazgatásánál”, döntően a 2019. január-októberi havi devizaellátmányra és a kihelyezett dolgozókat megillető munkabér utalására, nagykövetségi ingatlan vásárlására, 28,9 milliárd forint az Országos Rendőr-főkapitányságnál, főként likvid pénzeszközök átadására a rendvédelmi szervek részére, hőkamerák, éjjellátó készülék beszerzésére és építési munkálatokra, valamint 14,1 milliárd forint a Magyar Állami Operaháznál, elsősorban épületfelújításra. A kiadások tartalmazzák továbbá a szabad maradványok befizetését a Központi Maradványalapba.

Az **egyéb szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásainak** 2019. első kilenchiavi teljesítése 2248,9 milliárd forintot tett ki, mely 15,3%-kal volt magasabb, mint az előző év azonos időszakában. Ezen időszak teljesítéséből az alábbi kifizetések emelhetők ki: 320,2 milliárd forint a kiemelt közúti projektekre, 282,0 milliárd forint a normatív finanszírozásra (köznevelési célú humánszolgáltatás és működési támogatás, nem állami felsőoktatási intézmények támogatása, hit- és erkölcsoktatás, tankönyvtámogatás, köznevelési szerződések, szociális célú humánszolgáltatások támogatása), 91,1 milliárd forint az autópálya rendelkezésre állási díjra, 80,6 milliárd forint a Modern Városok Program keretében megvalósuló fejlesztésekre, 78,7 milliárd forint a közúthálózat fenntartására és működtetésére, 54,2 milliárd forint a közúthálózat felújítására, 50,8 milliárd forint kifizetése a Beruházás ösztönzési célú előirányzatról, 40,6 milliárd forint a nemzeti agártámogatásokra, 36,6 milliárd forint a vasúthálózat fejlesztésére, valamint 27,2 milliárd forint a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásának támogatására. A kiadások tartalmazzák továbbá a szabad maradványok befizetését a Központi Maradványalapba. A két év közötti különbség számos előirányzat (pl. „Kiemelt közúti projektek”, „Vasúthálózat fejlesztése”) eltérő alakulásának a következménye.

Az **„Uniós programok kiadásai”** mérlegsoron 2019. szeptember végéig 1077,4 milliárd forint összegű kifizetés történt, amely az éves előirányzat 55,1%-os teljesítését jelenti. A felmerült kiadások túlnyomó részét a 2014-2020-as programozási időszak kohéziós operatív programjai adták, összesen 818,3 milliárd forint értékben. Ebből az év első kilenc hónapjában a legjobban teljesítő operatív programok az Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program 245,6 milliárd forint, a Gazdaságfejlesztés és Innovációs Operatív Program 198,6 milliárd forint, valamint a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program 127,6 milliárd forint kifizetéssel. (A 2019. évtől e mérleg sor szolgál az uniós kiadások kimutatására a korábbi években megszokott „Szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok uniós kiadásai” mérleg sor helyett.)

A 2019. évi szeptember végi, együttesen több mint 7681 milliárd forint összegű kiadások megoszlását a következő grafikon szemlélteti:

4. KAMATEGYENLEG

A bevételek és kiadások egyenlegeként adódó 468,5 milliárd forint összegű **nettó kamatkiadás** 105,2 milliárd forinttal lett kevesebb az előző év azonos időszakához képest, mely a kamatfizetések éven belüli eltérő lefutásával és a kamatbevételek jelentős többletével magyarázható.

A kamategyenleg összetétele (milliárd forintban)

	I-IX. hó	
	2018	2019
1. Bevétel	100,1	201,1
1.1. Forint	100,5	201,5
<i>1.1.1. Államkötvények kamata</i>	100,5	200,6
<i>1.1.2. Kincstárjegyek kamata</i>	0,1	0,1
<i>1.1.3. Repóügyletek kamata</i>	0,0	0,2
<i>1.1.4. KESZ forintbetét kamata</i>	-0,1	0,6
1.2. Deviza	-0,4	-0,4
<i>1.2.1. Devizaműveletek kamatelszámolásai</i>	-0,4	-0,4
2. Kiadás	673,8	669,6
2.1 Forint	500,0	510,0
<i>2.1.1. Forinthitelek kamata</i>	17,5	18,1
<i>2.1.2. Államkötvények kamata</i>	423,6	430,0
<i>2.1.3. Kincstárjegyek kamata</i>	58,9	61,9
<i>2.1.4. Repóügyletek kamata</i>	0,0	0,0
<i>2.1.5. Egyéb függő tételek</i>	0,0	0,0
2.2. Deviza	173,8	159,6
<i>2.2.1. Devizahitelek kamata</i>	15,0	14,8
<i>2.2.2. Devizakötvények kamata</i>	158,8	144,8
3. Kamategyenleg	573,7	468,5

II. AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS KÖZPONTI ALRENDSZERÉNEK FINANSZÍROZÁSA

1. Állományi adatok

A központi költségvetés adóssága 2019. szeptember végéig 534,9 milliárd forinttal növekedett négy, egymást részben ellensúlyozó tényező következtében:

- **Az első tényező** a kedvező piaci helyzetben kizárólag lakossági értékesítés által megvalósított nettó forintkibocsátás 886,5 milliárd forint összegben, ami a költségvetés éves hiányát és részben a lejáró devizaadósságot finanszírozza.
- **A második tényező** a forint árfolyamának az elmúlt év végéhez képest bekövetkezett gyengülése, amely az adósság devizában fennálló részének forintban számított nyilvántartási értékét 212,9 milliárd forinttal növelte.
- **A harmadik – szintén növelő hatású – tényező** a deviza-keresztárfolyamok változása és egyéb tényezők miatt bekövetkezett mark-to-market betétállományok növekedése 61,7 milliárd forint összegben.
- **A negyedik – előbbiekkal ellentétes, csökkentő hatású – tényező** a nettó devizatörlesztés, amely 626,2 milliárd forinttal csökkentette a költségvetés adósságát.

Az előzetes adatok szerint szeptember végén a **központi költségvetés forint- és devizaadóssága** az alábbiak szerint alakult:

A központi költségvetés adósságának alakulása 2019-ben, milliárd forint

	2018. december 31.		kibocsátás (növekedés)	törlesztés (csökkenés)	egyéb változás	nettó változás	2019. szeptember 30.		változás százalékpont
	előzetes állomány	megoszlás (%)					I-IX. hónap		
1. Forint	22 796,0	79,46	9692,0	8805,5	0,0	886,5	23682,4	81,04	1,58
1.1. Hítel	1 167,7	4,07	20,1	14,3	0,0	5,8	1173,5	4,02	-0,05
1.1.1. Külföldi	1 167,7	4,07	20,1	14,3	0,0	5,8	1173,5	4,02	-0,05
1.1.2. Belföldi	0,0	0,00	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,00
1.2. Állampapír	21 628,3	75,39	9671,9	8791,2	0,0	880,7	22508,9	77,02	1,63
1.2.1. Piaci értékesítésű	21 589,1	75,25	9671,9	8791,2	0,0	880,7	22469,8	76,89	1,64
1.2.1.1. Kötvény	12 836,1	44,74	2837,1	2755,5	0,0	81,6	12917,7	44,20	-0,54
1.2.1.2. Diszkont kincstárjegy	1 237,3	4,31	1520,7	1998,4	0,0	-477,8	759,5	2,60	-1,71
1.2.1.3. Lakossági állampapír	7 515,7	26,20	5314,2	4037,3	0,0	1276,8	8792,6	30,09	3,89
1.2.2. Nem piaci értékesítésű	39,2	0,14	0,0	0,0	0,0	0,0	39,2	0,13	0,00
2. Deviza	5 724,8	19,96	70,4	696,6	212,9	-413,3	5311,5	18,18	-1,78
2.1. Hítel	795,0	2,77	7,8	17,3	32,8	23,4	818,4	2,80	0,03
2.1.1. Külföldi	795,0	2,77	7,8	17,3	32,8	23,4	818,4	2,80	0,03
2.1.2. Belföldi	0,0	0,00	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,00
2.2. Állampapír	4 929,8	17,18	62,5	679,3	180,1	-436,7	4493,1	15,38	-1,81
2.2.1. Külföldi	4 246,2	14,80	0,0	613,8	151,1	-462,7	3783,5	12,95	-1,85
2.2.2. Belföldi	683,6	2,38	62,5	65,5	29,0	26,0	709,6	2,43	0,05
Összesen	28 520,7	99,42	9762,4	9502,1	212,9	473,2	28993,9	99,22	-0,20
Egyéb kötelezettség	167,4	0,58	299,4	246,2	8,5	61,7	229,1	0,78	0,20
MINDÖSSZESEN	28 688,2	100,00	10061,8	9748,3	221,4	534,9	29223,1	100,00	0,00

Megjegyzés: a táblában szereplő tizedes eltérések kerekítésből adódnak.

A központi költségvetés devizaadóssága szeptember végéig 413,3 milliárd forinttal 5311,5 milliárd forintra csökkent az elmúlt év végéhez képest. A devizaadósság részaránya a 2018. év végi 20,0%-os szintről 18,2%-os szintre csökkent a teljes adósságon belül.

A költségvetés forintadóssága szeptember végéig 886,5 milliárd forinttal nőtt, és 23 682,4 milliárd forintot ért el, a forintrészarány elérte a teljes államadósság 81,0%-át. 2018 decemberében ez az arány 79,5% volt.

2019. szeptember végén a lakossági állampapírok állománya 8792,6 milliárd forintot tett ki, ami 1276,8 milliárd forint növekedést jelent 2018. december vége óta. A növekedést elsősorban a lakossági finanszírozás arányának és futamidejének további növelése érdekében 2019. június 3-tól bevezetésre került 5 éves futamidejű lakossági államkötvény, a Magyar Állampapír Plusz értékesítése eredményezte. Ezzel párhuzamosan négy, már régóta forgalmazott lakossági állampapír (Féléves Magyar Állampapír, Kétéves Magyar Állampapír, Bónusz Magyar Állampapír, Kincstári Takarékjegy Plusz) értékesítése júniustól megszüntetésre került. Az új lakossági állampapír mellett a korábban is sikerrel forgalmazott Egyéves Magyar Állampapír, Prémium Magyar Állampapír, Kincstári Takarékjegyek és a Babakötvény értékesítések is hatottak a lakossági állampapír állományváltására.

A kizárólag lakossági ügyfelek által vásárolható Magyar Állampapír Plusz állománya szeptember végére 2124,0 milliárd forintra növekedett. Az egy évnél hosszabb futamidejű Prémium Magyar Állampapír állománya 2019. szeptember végén 156,6 milliárd forintos ez évi növekedés hatására 2732,7 milliárd forint volt, míg a Bónusz Magyar Állampapír 7,2 milliárd forint csökkenést követően 457,8 milliárd forintos állománnyal zárt hó végén. A kétéves futamidejű, fix kamatozású állampapír állománya 221,0 milliárd forint összegű csökkenése következtében 279,2 milliárd forintra mérséklődött szeptember hó végéig. Az Egyéves Magyar Állampapír állománya 2551,5 milliárd forint volt szeptember végén, ami 618,3 milliárd forinttal alacsonyabb a 2018. év végi állománynál. A Féléves Magyar Állampapír állománya 166,1 milliárd forint csökkenés következtében 87,7 milliárd forintra mérséklődött. Az Egyéves Magyar Állampapír állománycsökkenésének oka részben az, hogy a befektetői kör 2018. évi szűkítésének következtében nem került sor a lejárt állomány jelentős részének megújítására, továbbá hogy a lakossági befektetők lejárató értékpapírjaikból képződő bevételeiket Magyar Állampapír Plusz vásárlására fordítják.

Az ÁKK Zrt. szeptember hó folyamán 147,3 milliárd forint összegben vásárolt vissza lakossági állampapírokat a forgalmazó bankoktól.

A külföldi befektetők állampapír-állománya szeptemberben 22,0 milliárd forinttal emelkedett az előző hónaphoz képest. A külföldi állomány 99,9%-a, 4377,7 milliárd forint államkötvény és 0,1%-a, 4,3 milliárd forint diszkontkincstárjegy. A külföldi állomány átlagos hátralévő futamideje szeptember végén 5,8 év volt, amely kissé emelkedett az előző hónap végéhez képest.

A deviza-államadósság kockázatainak csökkentése érdekében az ÁKK Zrt. swap műveleteket köt, amiből az adósságállomány részét képezik az ezen ügyletek után az ÁKK Zrt.-nél elhelyezésre kerülő fedezeti összegek (az ún. mark-to-market betétek) az egyéb kötelezettségek soron. Az elmúlt években az egyéb devizák (főként az USD) jelentősen felértékelődtek az euróhoz képest, az emiatt keletkező többletadósságot

viszont a swapkötéssel sikerült kizárni. A vizsgált időszakban az egyéb kötelezettségek állománya 61,7 milliárd forinttal növekedett. Szeptember végén az állomány 229,1 milliárd forintot tett ki, ami a teljes államadósság 0,8%-át teszi ki.

2. Kamatok, hozamok alakulása

A diszkontkincstárjegyek szeptemberi aukcióin a havi átlagos fedezettség az előző havi 2,1-ről 2,5-re növekedett. A *kötvényaukciókon* a havi átlagos fedezettség az előző havi 2,3-ről 2,0-re mérséklődött.

A 3 hónapos diszkontkincstárjegy utolsó szeptemberi aukcióján a hozam az egy hónappal korábbi aukcióhoz képest 2 bázisponttal csökkent, és -0,03%-ot tett ki. A *12 hónapos kincstárjegy* utolsó szeptemberi aukcióján a kialakult átlaghozam 0,04% lett, amely 1 bázisponttal alacsonyabb az augusztusi értéknél.

A 3 éves kötvényaukción a hozam 0,38%-ot tett ki, amely 52 bázisponttal alacsonyabb, mint az utolsó júliusi aukción kialakult átlaghozam. Az *5 éves kötvény* utolsó szeptemberi aukcióján az átlaghozam 0,94%-ot ért el, amely 19 bázisponttal meghaladja az utolsó augusztusi aukción kialakult átlaghozamot. A *10 éves kötvényaukció* 1,92%-os átlaghozama 12 bázisponttal magasabb, mint az utolsó augusztusi aukción kialakult átlaghozam.